

Báo cáo an ninh 2023 của IISS (*International Institute for Strategic Studies*) nói về cách Việt Nam 'xử lý' ngoại giao với các cường quốc

BBC News

04/6/2023



Nguồn hình ảnh, Getty Images

Chụp lại hình ảnh,

'Tứ trụ' Việt Nam trong Kỳ họp thứ 5, Quốc hội khóa XV, ảnh ngày 23/05

International Institute for Strategic Studies (IISS) vừa công bố ['Đánh giá về an ninh khu vực châu Á-Thái Bình Dương năm 2023'](#), trong đó có nội dung về Việt Nam đang dần giảm bớt sự phụ thuộc nguồn vũ khí từ Nga, và thận trọng trong quan hệ ngoại giao với Mỹ, đặc biệt về khía cạnh an ninh-quốc phòng.

Chiến tranh Ukraine đã trở thành cuộc xung đột quân sự nghiêm trọng nhất ở châu Âu kể từ sau Thế chiến lần hai.

Cuộc chiến tranh này "không thể tạo những điểm nóng [flashpoint] mới tại châu Á, nhưng đã có tác động trực tiếp về các liên kết chiến lược trong khu vực, chính sách quốc phòng, học thuyết và những quyết định mua vũ khí", theo IISS.

Việt Nam 'sẽ giảm mua vũ khí' từ Nga

Theo IISS, cuộc chiến tranh Ukraine đã tác động đến toàn bộ vùng châu Á-Thái Bình Dương, có thể làm thay đổi đáng kể các thành tố trong cán cân quyền lực trong khu vực.

Tầm ảnh hưởng của Nga trong khu vực châu Á-Thái Bình Dương từ lâu chủ yếu nằm ở hai lĩnh vực, xuất khẩu vũ khí và năng lượng.

Theo IISS, hiện hai quốc gia có mối quan hệ buôn bán vũ khí mạnh nhất với Nga trong khu vực này là Ấn Độ và Việt Nam. Các quốc gia khác như Trung Quốc, Indonesia, Malaysia và Myanmar cũng là khách hàng mua vũ khí quân sự từ Moscow.

Báo cáo của IISS cũng nêu Hà Nội "tỏ ra thận trọng" trong quan hệ ngoại giao với Nga qua những lá phiếu trắng tại những lần bỏ phiếu tại Đại hội đồng Liên Hiệp Quốc về những nghị quyết liên quan đến cuộc chiến tranh Ukraine.

Trong khi đó, vị thế là quốc gia cung cấp vũ khí chính cho Việt Nam của Moscow "cũng đang chịu áp lực" khi Hà Nội đang tìm cách đa dạng hóa kho vũ khí quân sự.

Trong khoảng thời gian 5 năm cho đến 2021, số lượng vũ khí của Hà Nội mua từ Nga đã giảm 2/3. Nguyên nhân là "sự phô diễn kém" của Nga tại Ukraine và các lệnh trừng phạt quốc tế khiến các nhà sản xuất của Nga khó mua phụ tùng sản xuất, theo IISS.



Nguồn hình ảnh, Nhạc NGUYEN / AFP

Chụp lại hình ảnh,

Triển lãm Quốc phòng quốc tế Việt Nam 2022 diễn ra từ ngày 8-10/12, có sự tham gia của tập đoàn vũ khí hàng đầu của Nga, Rosoboronexport với gian hàng lớn, gồm drone, xe thiết giáp, trực thăng, máy bay, vũ khí loại nhỏ

IISS cũng đề cập hải quân Việt Nam có sáu tàu ngầm Kilo được trang bị tên lửa chống hạm Klub-S và tên lửa hành trình chống tấn công từ mặt đất, và bốn chiến hạm Gepard 3.9, tất cả đều được cung cấp từ Nga.

Thời điểm Việt Nam nhập khẩu nhiều nhất vũ khí từ Nga là 1 tỷ USD (2014), nhưng sau đó giảm đáng kể, chỉ còn 9 triệu USD (2020) một phần ảnh hưởng từ Covid và 72 triệu USD (2021), theo [SIPRI](#).

Theo sau cuộc chiến tranh tại Ukraine, Việt Nam dường như đang tăng tốc đa dạng hóa kho vũ khí của mình ngoài Nga, thông qua mua vũ khí từ Mỹ, Israel, Hà Lan và Hàn Quốc.

Reuters hồi tháng 12/2022, dẫn nhận định từ các chuyên gia cho thấy Ấn Độ, Israel và các quốc gia Đông Âu đang được xem là các nhà cung cấp thay thế Nga đối với Việt Nam trong những năm gần đây.

Hồi tháng Tư đã có thông tin từ Reuters cho thấy Việt Nam đang đàm phán với Cộng hòa Czech để mua thêm vũ khí quân sự, gồm máy bay, radar, nâng cấp các xe bọc thép và súng ống, trong bối cảnh Hà Nội đang hướng tới mục tiêu đa dạng kho vũ khí vốn hầu hết là mua từ Nga.

Cộng hòa Czech, từng là quốc gia vệ tinh của Liên Xô cũ, được xem ở vị thế tốt để đáp ứng một số nhu cầu về an ninh ngày càng tăng của Việt Nam, khi các công ty sản xuất vũ khí quân sự rất thành thạo trong việc tân trang thiết bị của Nga và thường sản xuất các thiết bị mới tương thích với kho vũ khí thời Xô Viết.

Việt Nam 'cân bằng' giữa Mỹ và Trung Quốc



Đông Nam Á được IISS đánh giá có các truyền thống ngoại giao mạnh mẽ về tính không liên kết, chính sách ngoại giao linh hoạt, và thái độ đa nghi đa hướng [omnidirectional] liên quan đến "ý định [intentions]" của các cường quốc.

Trong Asean, Philippines ngày càng xích lại gần với Mỹ dưới sự lãnh đạo của Tổng thống Ferdinand Marcos Jr, khác biệt với người tiền nhiệm Rodrigo Duterte, người luôn đe dọa hủy bỏ Thỏa thuận Tăng cường Phòng vệ (Philippines-US Enhanced Defense Cooperation Agreement - EDCA) và đã có mối hệ nòng ấm hơn với Trung Quốc.

Trong khi đó, IISS đánh giá các chính phủ các nước ở Đông Nam Á phần lớn "tiếp tục tránh có những thay đổi lớn trong vị thế chiến lược quốc gia của mình [national strategic postures]", một ví dụ là Việt Nam.

IISS đánh giá "Việt Nam, là quốc gia có lịch sử xung đột với Trung Quốc, và trên thực tế, là đối thủ quan trọng nhất của Bắc Kinh trên Biển Đông, đã không cho thấy sự nhiệt thành mạnh mẽ nhằm phát triển khía cạnh an ninh trong mối quan hệ ngoại giao với Mỹ, và song song đó, Việt Nam đang kỳ vọng về những tác động kinh tế lạc quan theo sau việc Trung Quốc trở lại bình thường sau khi dỡ bỏ các lệnh hạn chế vì Covid."

Báo cáo cũng cho thấy nếu Việt Nam đang có mối quan hệ 'Đối tác chiến lược toàn diện' với Trung Quốc, thì quan hệ giữa Việt Nam và Mỹ chỉ đang ở mức 'Đối tác toàn diện', cùng chung nhóm với Brunei, Myanmar và Nam Phi.

IISS cũng đánh giá việc thay đổi nhân sự lãnh đạo cấp cao ở Việt Nam vào cuối năm 2022 và đầu năm 2023 "không thể ảnh hưởng đáng kể đến các định hướng quốc tế của Việt Nam".

Căng thẳng trên Biển Đông dâng cao trong những tháng gần đây.

Trung Quốc liên tục cắt cử tàu thuyền các loại từ nghiên cứu đến khảo sát, theo sau là các tàu hải cảnh và tuần duyên - đi vào vùng đặc quyền kinh tế (EEZ) của Việt Nam.

Mới nhất là vào ngày 25/05, khi Việt Nam công khai yêu cầu các tàu Trung Quốc rời đi khi các tàu này đang ở lô 129, do Vietgazprom điều hành, nhưng Trung Quốc vẫn phớt lờ.

Campuchia, Indonesia 'khác' với Việt Nam và Lào trong vấn đề Ukraine



Nguồn hình ảnh, UK IN VIETNAM

Chụp lại hình ảnh,

Báo chí Việt Nam đã gỡ bỏ ảnh ông Phạm Minh Chính bắt tay ông Zelensky vào ngày 21/05 bên lề Thượng đỉnh G7, thay vào đó chỉ là hai nhà lãnh đạo gặp nhau

Trong Asean, Việt Nam và Lào có số lần bỏ phiếu tại Đại hội đồng Liên Hiệp Quốc giống nhau nhất liên quan trong sáu cuộc bỏ phiếu chiến tranh Ukraine từ tháng 03/2022 đến 23/02/2023, theo thống kê của IISS.

Việt Nam cũng đã viện trợ nhân đạo cho Ukraine 500.000 USD vào năm 2022, và Thủ tướng Phạm Minh Chính đã bắt tay Tổng thống Ukraine Zelensky bên lề G7 vào ngày 21/05.

Tuy nhiên, báo chí Việt Nam đã gỡ bỏ ảnh ông Phạm Minh Chính bắt tay ông Zelensky, thay vào đó chỉ là hai nhà lãnh đạo gặp nhau. Đây là một động thái được giới quan sát cho rằng Việt Nam đang không muốn làm mất lòng Nga.

Khác với Việt Nam và Lào, Campuchia và Indonesia tiếp tục mạnh dạn thể hiện lập trường về giúp chấm dứt cuộc chiến tranh Ukraine.

Hai quốc gia này cũng có số lần bỏ phiếu giống nhau đối với các nghị quyết liên quan đến chiến tranh Ukraine tại Đại Hội đồng Liên Hiệp Quốc.

Campuchia đã cử đội rà mìn sang giúp Ukraine vào quý I năm 2023, một động thái được Nhật Bản ca ngợi.

Tổng thống Ukraine Volodymyr Zelensky [viết trên Facebook](#) vào ngày 29/05: "Tôi đã có một cuộc điện thoại với ông Samdech Hun Sen, Thủ tướng Campuchia. Cảm ơn ông về quan điểm nguyên tắc ủng hộ chủ quyền và toàn vẹn lãnh thổ của Ukraine."

Tôi đã nói về việc Campuchia đào tạo các chuyên gia rà phá bom mìn Ukraine. Hy vọng rằng sự hợp tác này sẽ tiếp tục. Tôi cũng đã nói về Công thức Hòa bình và mời Campuchia tham gia các bước cụ thể để thực hiện Công thức này."



Nguồn hình ảnh, Getty Images

Chụp lại hình ảnh,

Tổng thống Indonesia Joko Widodo có cuộc họp song phương bên lề với Tổng thống Ukraine Zelensky tại Thượng đỉnh G7 vào ngày 21/05 ở Nhật Bản

Trong khi đó, Tổng thống Indonesia trong chuyến thăm hồi năm ngoái đến Moscow và Kyiv đã đưa ra lời đề nghị đóng vai trò trung gian hòa bình giữa Nga và Ukraine.

Ông Joko Widodo cũng nước chủ nhà Thượng đỉnh G20 tại Bali hồi tháng 11/2022 và đã có cuộc họp song phương bên lề với Tổng thống Ukraine Zelensky tại Thượng đỉnh G7 vào tháng Năm vừa qua ở Nhật Bản.

Tuy nhiên vào hôm qua 03/06, bản kế hoạch hòa bình do Bộ trưởng Quốc phòng Indonesia, Prabowo Subianto đề xuất tại Đối thoại Shangri-La diễn ra tại Singapore (02-04/06) đã bị người phát ngôn Bộ Ngoại giao Ukraine, Oleg Nikolenko bác bỏ.

Nội dung phía Indonesia đề xuất gồm một vùng phi quân sự và các sứ mệnh và cuộc trưng cầu ý dân của Liên Hiệp Quốc về điều mà ông Prabowo Subianto gọi là vùng lãnh thổ bị tranh chấp.

Kyiv bác bỏ và lập lại lập trường về việc Nga phải rút hết quân khỏi Ukraine. Trong khi giới chức an ninh Phương Tây chỉ trích, gọi đây là một bản kế hoạch "hòa bình lạ lùng", thì Bắc Kinh lại ủng hộ.

IISS nhận định nếu Ukraine chiến thắng thì sẽ tạo động lực đáng kể về một trật tự dựa trên luật pháp ở cả châu Âu và châu Á-Thái Bình Dương.

Trái lại nếu Nga thắng thì một số chuẩn mực và luật pháp tại châu Á-Thái Bình Dương sẽ bị suy yếu, "tạo tiền lệ đảo ngược xu thế đang diễn ra ở châu Á-Thái Bình Dương mà Trung Quốc và Bắc Hàn có thể hưởng lợi".

<https://www.bbc.com/vietnamese>